ZPRÁVA O ZAHRANIČNÍ CESTĚ DO KYJEVA, UKRAJINA, 2006

Uvedení pracovníci katedry radiologie a toxikologie se zúčastnili 35. výročního shromáždění Evropské společnosti pro radiační výzkum (The 35th Annual Meeting of the European Radiation Research Society) a 4. výročního shromáždění Ukrajinské společnosti pro radiační biologii (The 4th Annual Meeting of the Ukrainian Society for Radiation Biology) v hlavním městě Ukrajiny Kyjevě. Konferenci uspořádala Biologická fakulta Kyjevské univerzity Tarase Ševčenko ve dnech od 21. do 26. srpna 2006 při příležitosti 20. výročí černobylské katastrofy. Většina zahraničních účastníků měla možnost navštívit sarkofág a zbylé části zlikvidované jaderné elektrárny v Černobylu.

Pozvání k účasti podepsali president European Radiation Research Society (ERRS) prof. Giafranco Grossi, který působí na Univerzitě v Neapoli v Itálii, a akademik Dmitrij M. Grodzinskij, prezident Ukrajinské společnosti pro radiační biologii a vedoucí katedry všeobecné biologie na Biologické fakultě Kyjevské univerzity. Jeho monografie „Radiobiologie“ (2000), Kyiv, Libid, 448 s. byla s řadou dalších odborných knih Kyjevské univerzity nabízena k prodeji účastníkům vědeckého setkání radiobiologů.

Program konference nebyl úzce svázán s problematikou následků černobylské katastrofy, ale lze soudit, že 20. výročí této tragédie bylo vedle rozvoje nezbytného radiobiologického a radioekologického výzkumu důležitým důvodem pro volbu Kyjeva jako hostitelského města pro místo konference v roce 2006. Ukrajina se tak stala historicky první zemí bývalého Sovětského svazu, která měla příležitost uspořádat výroční konferenci ERRS.

Můžeme k tomu pro zajímavost dodat, že Československá společnost nukleární medicíny a radiační hygieny Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně byla organizátorkou již 5. výročního shromáždění Evropské společnosti pro radiační biologii, což byl původní název této společnosti, nový název byl přijat před dvěma lety. The 5th Annual Meeting of European Society for Radiation Biology se uskutečnil v Bedřichově v Krkonoších v roce 1967. Navíc byl v roce 1969 prof. MUDr. Zdeněk Dienstbier, DrSc., v té době přednosta Ústavu biofyziky a nukleár-

ní medicíny FVL UK v Praze, letošní velmi aktivní osmdesátník, zvolen předsedou výboru této evropské radiobiologické společnosti.

Vlastní vědecký program probíhal v devíti sekcích a byl uveden vynikající čestnou přednáškou k uctění zakladatelů společnosti prof. Z. M. Bacqa (Lutych, Belgie) a P. Alexandera (Londýn, Velká Británie). Přednáškou byl pověřen prof. Bernard Kraft (Darmstadt, Německo). Nazval ji: „Radioterapie těžkými ionty, výzva pro radiobiologii“.

Rozdělení přednášek do jednotlivých sekcí zahrnovalo hlavní radiobiologické problémy: *nestabilitu geonomu, diagnostiku radiačního poškození, modifikaci radiačních účinků, radiační karcinogenezi, kmenové buňky, radioterapii, biologickou dozimetrii, radiační fyziku a radiační chemii, změny DNA, její reparaci a uzdravení, radiační ochranu, radioekologii a radiační nehody, účinky malých dávek záření, radiační rizika a účinky neionizujícího záření.*

Ve 3. sekci „Modifikace radiačních účinků“ byla přednesena přednáška P. Kuny, L. Navrátila, J. Wintra: Amifostin (WR-2721) jako radioprotektor pro záchranáře, ve 2. sekci diagnostiky a rozpoznání radiačního poškození pak vystoupil doc. Zölzer s přednáškou F. Zölzera, a Ch. Streffera: Dva typy odkladu G1 po neutronovém ozáření lidských nádorových buněk a fibroblastů. Obě přednášky byly velmi příznivě přijaty. Při závěrečném hodnocení konference byla přednáška P. Kuny a spol. vyhlášena za nejlepší přednášku na konferenci, což nám udělalo docela radost. Z České republiky se prezentovala dále radiobiologická katedra Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany se sídlem v Hradci Králové třemi přednáškami a dvěma postery. Přednáška dr. A. Tichého a spol. „Molekulární změny vyvolané po gama ozáření v lidských leukemických buněčných liniích“ byla vyhodnocena jako nejlepší přednáška mladých radiobiologů. Pro českou radiobiologii další dobrá zpráva.

Organizátoři vytiskli pod názvem „European Radiation Research 2006“ souhrn abstraktů v angličtině. Možným zájemcům o podrobnější informace z konference, případně o koupi sborníku o 250 stranách, uvádím e-mailovou adresu prof. A. Dmitrieva: dmyt@iatp.org.ua a samozřejmě kontakty na autory zprávy.

V roce 2007 pořádá Světová společnost pro radiační výzkum kongres v San Francisku, evropský mítink bude v roce 2008 ve Francii a v roce 2009 v České republice. Její organizací

byla pověřena Společnost pro radiobiologii a krizové plánování České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, která požádá o spolupráci při pořádání Jihočeskou univerzitu a Univerzitu obrany. Světový kongres v roce 2011 bude organizovat Polsko ve Varšavě.

Pavel Kuna a Fredo Zölzer
pavel.kuna@tiscali.cz

ZPRÁVA O ÚČASTI NA MEZINÁRODNÍ KONFERENCI „RUBIKOVA KOSTKA: MULTIKULTURALITA“

Ve dnech 12. až 13. října 2006, v rámci 6. setkání národnostních menšin a 25. setkání Hnutí spolupracujících škol R, pořádalo hlavní město Praha mezinárodní konferenci „Rubikova kostka: MULTIKULTURALITA“. Zúčastnilo se jí přibližně 35 aktivně vystupujících, příspěvky nepřítomných odborníků v této oblasti budou k dispozici ve sborníku.

Program konference byl rozdělen do dvou dnů. První den tvořil teoretický rámec pro práci v sekcích, které proběhly během druhého dne. Konference začala úvodním slovem paní radní hlavního města Prahy Mgr. Hany Halové, jako další vystoupil zmocněnec vlády pro lidská práva Ing. Jan Litomský. V průběhu konference docházelo k předání ocenění osobnostem národnostních menšin ve formě Rubikovy kostky.

Tak jako má Rubikova kostka šest stran, byly také jednotlivé příspěvky rozděleny do šesti sekcí – Výchova, Rodina, Etnika, Metody, Evropa a Dějiny.

Ve vstupním referátu Multikulturní výchova, teorie a problémy reality upozornil prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc., na základní problémy multikulturní výchovy. Jako důležitý problém označil nedostatečnou připravenost učitelů na realizaci multikulturní výchovy, jejíž programy nezohledňují reálné etnické vědomí mládeže. Multikulturní výchova není podle profesora Průchy dostatečně vědecky založena, a to interdisciplinárně. I přes značný význam, který multikulturní výchově profesor Průcha přisuzuje, v závěru podotkl, že rasové postoje lidí jsou často těžko změnitelné a zavedení multikulturní výuky ve školách je tak v mnohých případech

iluzorní.

Nevýhodou konference bylo, že si návštěvník musel vybrat, o kterou sekci má největší zájem. Druhý den konference probíhala v několika posluchárnách zároveň, a tak nebylo možné shlédnout příspěvky ze všech šesti sekcí. Jednotlivé sekce se lišily nejen tématem, ale i počtem příspěvků.

Sekce spadající svým tématem do oblasti Výchovy se zabývala zejména problémy multikulturní výchovy z pohledu kulturní antropologie a sociální interkulturní psychologie, dále bylo nahlíženo na multikulturní výchovu z pohledu etického a filosofického. V tomto tematickém okruhu se řada příspěvků zabývala vzděláváním Romů a multikulturalitou ve vztahu k romskému jazyku. Druhá sekce, s tematickým názvem Rodina, se zabývala úlohou sociálního terénního pracovníka při práci s romskou rodinou, týkala se rodin azylantů a dále specifických rodin vybraných etnik. Zajímavým příspěvkem v této sekci byl výzkum MUDr. Kukly, CSc., týkající se zdravotního stavu romských dětí v porovnání s dětmi v majoritní společnosti. Etnika byla sekce s největším počtem posluchačů. Příspěvky spadající do této sekce byly rozmanité, nejen vybranými etnickými skupinami, kde největší zastoupení měla problematika romského etnika, ale i směrem, jímž se jednotlivé příspěvky ubíraly, např. referát profesora Šatlavy zabývající se terminologickými problémy. Metodická sekce byla zaměřena na praktické zkušenosti a techniky při výuce multikulturní výchovy. Do tohoto tematického okruhu přispěla svým příspěvkem Mgr. Jitka Dvořáková, Ph.D., která hovořila o metodách sociální práce s uprchlíky a migranty. Poslední dvě sekce, Evropa a Dějiny, byly zastoupeny nejméně. Zabývaly se vznikem multikulturality, historickými tradicemi a etnickými systémy ve vybraných evropských zemích.

Součástí programu konference byla výstava fotografií z rekonstrukce Domu národnostních menšin hlavního města Prahy. Konference byla zakončena kulturním a společenským programem, ve kterém vystoupily jednotlivé národnosti prezentující folklor svého etnika.

Závěrem lze říci, že program konference byl bohatý a přednesené příspěvky podnětné. Zabývaly se aktuálními teoretickými i praktickými problémy v dané oblasti. Přinutily posluchače k zamyšlení, přinesly nové návrhy a nápady na

řešení a inspirovaly zúčastněné v jejich další práci.

*Jitka Macháčková, Martina Tušková,
Veronika Záleská
Macháčková.Jitka@seznam.cz*

3. MEZINÁRODNÍ TAT SYMPOZIUM „TIERE ALS THERAPIE – NETWORKING IM BEREICH DER MENSCH – TIER BEZIE- HUNG“ VE VÍDNI

3. mezinárodní TAT sympozium pořádané sdružením Tiere als Therapie (TAT) se uskutečnilo 13. a 14. 10. 2006 v prostoru Veterinární univerzity ve Vídni. Sdružení TAT je jednou z vedoucích organizací v oblasti zvířaty podporovaných terapií¹ v Rakousku. Vedle pořádání mezinárodních sympozií zaměřených na výměnu zkušeností v oblasti zvířaty podporovaných terapií zavedl TAT pod záštitou Veterinární univerzity ve Vídni speciální vzdělávací kurz „Tirgestützte Therapie und tiergestützte Fördermaßnahme“.

V rámci uvítání účastníků 3. TAT sympozia upozornil profesor Veterinární univerzity ve Vídni Dr. Josef Leibetseder na založení a funkci mezinárodní zastřešující organizace pro oblast zvířaty podporovaných terapií - European Society for Animal Assisted Therapie – ESAAT (Evropská asociace AAT²), která se stala první evropskou zastřešující organizací v oblasti zvířaty podporované terapie a myšlenka na vznik této organizace se zrodila na 1. mezinárodním TAT sympoziu v roce 2004 ve Vídni.

V současné době si asociace klade za cíl stát se garantem standardů pro přípravu a zkoušení týmů (zvíře a jeho majitel), které zvířaty podporované terapie praktikují. Dalším cílem asociace je vytvoření nové profese na poli zvířaty podporované terapie, která bude mezinárodně uznávána. Společnou odborně podloženou cestou bude snazší přesvědčit odborníky v jednotlivých zemích o významu zvířaty podporovaných terapií.

Z programu sympozia:

Úvodní slovo pronesl a konferenci zahájil profesor Josef Leibetseder, předseda sdružení TAT (Tiere als Therapie, Wien) a předchozí rektor Veterinární univerzity.

Profesor Josef Leibetseder – prezident ESSAT – znovu upozornil na důležitost terminologie AAA (Animal Assisted Activities), AAT (Animal Assisted Therapy), AAP/E (Animal Assisted Pädagogik /Education).

Příspěvky a jejich zaměření:

3. TAT sympozia se zúčastnili zástupci následujících zemí - Německo, Holandsko, Česko, USA, Rakousko, Slovinsko a Maďarsko.

Příspěvky byly ve větší míře zaměřené na odborné výzkumy a evaluace těchto výzkumů z oblasti zooterapie, dále pak na metodiky práce v rámci zvířecí terapie a několik projektů realizovaných v oblasti zooterapie.

Jednou z dalších myšlenek příspěvků bylo zefektivnění spolupráce mezi organizacemi, které zooterapii provádějí, a mezi dalšími zúčastněnými subjekty, jako jsou např. Červený kříž, nemocniční pojišťovny, kurátor pro mládí atd.

První den sympozia - pátek 13.10.

První den konference byly prezentovány především výzkumy a koncepty realizované v oblasti zvířaty podporované terapie a poznatky z oblasti zvířaty podporované pedagogiky. Zvířaty podporovaná pedagogika byla prezentována jako součást práce s dětmi a mladými lidmi, a to především ve školských a výchovných zařízeních. Zajímavé poznatky přinesly příspěvky z oblasti týrání zvířat ve spojitosti s následnými patologiemi v lidské společnosti.

Některé z příspěvků:

Dr. Andrea Beetz (Institut für Psychologie, Friedrich – Alexander Uni – Německo) - Týrání zvířat a následné patologie v mezilidských vztazích

Autorka hovořila o spojitosti mezi patologiemi u lidí a špatném vztahu ke zvířatům, respektive spojitostí s týráním zvířat. Kdo jsou častější pachatelé, jaké zvířata jsou nejčastějšími oběťmi těchto činností.

Dr. Anke Prothamm (Německo, Uni – Lipsko, Klinik für Psychiatrie)

Autorka zdůraznila efekty zvířecí terapie (zooterapie) v pedopsychiatrii. Uvádí tvrzení, která popisují znatelné a měřitelné zlepšení u pedopsychiatrických klientů při použití zooterapie oproti ostatním terapiím využívaným

v pedopsychiatrii.

Dr. Erika Friedmann – USA (University of Maryland)

Evaluovala přínosy AAT při kardiovaskulárních onemocněních. Uvedla podrobný výzkum, kdy se přítomnost psa projevila jako příznivý aspekt napomáhající snížení kardiovaskulárních obtíží.

DRUHÝ DEN SYMPOZIA - SOBOTA 14.10.

Druhý den konference byl zaměřen na projekty v oblasti zooterapie se zaměřením na zoofarmy a vliv na etopedické klienty. V dalším projektu se autoři zaměřili na využití zvířaty podporované terapie v domovech důchodců a v pečovatelských domech pro seniory. Závěrečné penzum příspěvků bylo věnováno konkrétnímu nasazení terapeutických psů v oblasti ergoterapie, fyzioterapie, psychoterapie.

Některé z příspěvků:

Dr. Marie – Jose Enders – Sieger

Prezidentka společnosti zabývající se zooterapií v Holandsku dokazuje na výzkumech zlepšení kvality života geriatrických klientů, pokud dochází k pravidelnému kontaktu a setkávání se zvířaty.

Bc. Michael Kaufman – NY, USA, Green Chimneys (Farm and Wildlife rehabilitation center)

Ředitel centra Green Chimneys představil výsledky projektu Green Chimneys (dále jen GCH). V projektu představil zařízení GCH, jeho zaměření, filozofii a výsledky. Škola GCH je průkopnickým projektem v oblasti péče o etopedické dětské klienty, kteří v rámci terapie navštěvují zoofarmu a záchrannou rehabilitační stanici pro divoká zvířata, jež je součástí školy.

Přínosem naší účasti na sympoziu byla především publikace výsledků Canisterapeutického integračního tábora (který každoročně pořádá ZSF JU ve spolupráci s o. s. Hafík) ve sborníku 3. TAT sympozia. Dalším velmi významným přínosem bylo setkání s kolegy ze zahraničí, kteří se věnují problematice zvířaty podporovaných terapií, a vzájemná výměna zkušeností. V neposlední řadě jsme načerpaly nové odborné poznatky z oblasti, získaly sborník a zahraniční odbornou literaturu a inspiraci pro praktickou práci s klientem.

Vysvětlivky:

1. Tiergestützte Therapie znamená „zvířaty podporované terapie“, v ČR se používá obsahově shodný termín zooterapie.
2. AAT je všeobecně užívanou zkratkou pro „Animal Assisted Therapy“ (zvířaty podporovaná, asistovaná terapie).

Jaroslava Eisertová a Věra Tichá
eisertov@zsf.jcu.cz

ZPRÁVA O VÝSLEDKU PRACOVNÍ CESTY (THAJSKO 2006)

Ve dnech 24. 10. 2006 až 7. 11. 2006 jsem absolvoval pracovní-studijní pobyt na Právnické fakultě (Faculty of Law) Chiang Mai University (CMU) v Thajsku.

V průběhu této zahraniční cesty jsem se opakovaně setkal s Mr. Watisem Sotthibandhu, předkanem pro vědu, výzkum a zahraniční vztahy výše uvedené fakulty, na jehož pozvání jsem na fakultu vycestoval. Některých setkání se zúčastnili rovněž koordinátoři, kteří zajistili prvotní kontakt na Mr. Watise Sotthibandhu – za českou stranu pan Tomáš Ledajaks, thajskou stranu reprezentoval policejní důstojník Varapol Polmanee. V rámci prvních setkání jsem byl nejprve seznámen s historií Právnické fakulty, personálním obsazením a studijními programy, posléze byl upřesňován můj pobyt, zejména pasivní účast na výuce a aktivní přednášková činnost. Zúčastnil jsem se několika přednášek (zaměřených především na thajské trestní právo, viktimologii a penologii) v thajštině (z thajštiny překládal do angličtiny thajský koordinátor) a v angličtině (například Dr. Alexandra Shytova). Dne 2. 11. 2006 jsem přednesl v angličtině přednášku na téma: Drugs criminality, criminal law, criminal justice, punishment of juveniles and their resocialization in the Czech republic, která byla tlumočena z angličtiny do thajštiny (program v příloze). Přednášky se kromě studentů zúčastnili nejen vyučující fakulty včetně pana děkana, ale i odborníci z praxe (například Mr. Wirome Intasaro, předseda Soudu pro mladistvé v Chiang Mai).

Po celou stáž jsem se setkal s velmi otevřeným a vstřícným přístupem ze strany vedení Právnické fakulty, který vykrystalizoval

v oboustranný (fakultní) zájem na další spolupráci. Navrhl jsem uzavření dohody o spolupráci, jejíž finální text byl schválen děkanem fakulty a v nejbližších dnech bude doručen vedení Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Spolupráce by měla spočívat zejména v (ve):

- a. oboustranných stážích vyučujících a studentů,
- b. společné publikační činnosti a vzájemné podpoře při zajištění publikace vlastních příspěvků (zejména v angličtině) u druhé smluvní strany,
- c. koordinaci vlastních a společných vědecko-výzkumných projektů,
- d. výměně znalostí a zkušeností z přednáškové činnosti.

Thajská strana nabízí pro vyučující krátkodobé i dlouhodobé přednáškové (jakož i studijní) pobyty, studentům jsou otevřeny krátkodobé i dlouhodobé studijní pobyty. Významnou devizou je kontakt na thajského a českého koordinátora, kteří jsou připraveni okamžitě nabídnout pomoc v každé situaci. Pro zájemce je zajištěna i výuka thajského jazyka českým občanem trvale žijícím v Chiang Mai, který nabízí i výuku jazyka anglického, neboť dlouhodobě žil v USA. Samozřejmostí je zajištěné ubytování a strava pro studenty, stejně tak veškerý servis pro každodenní život (například lékař, prádelna a podobně).

Při posledním setkání před odjezdem jsem přijal pozvání na další přednáškovou činnost na fakultě s tím, že by uvítali příjezd i dalšího vyučujícího z naší fakulty. Při této příležitosti jsem pozval Mr. Watise Sotthibandhu na studijně-pracovní pobyt na naší fakultu, když jmenovaný pozvání přijal. Zároveň byl položen základ projektu společné publikace (autoři JUDr. Daniel Prouza, Ph.D., Mr. Watiss Sotthibandhu, Mr. Varapol Polmanee) s názvem Právní systémy Thajska a České republiky. Publikace bude v jazyce českém, anglickém a thajském, přičemž její vydání by měla zajistit tamní fakulta s přispěním Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity.

V rámci zahraniční cesty jsem za významného přispění obou koordinátorů rovněž navštívil:

- a. policejní stanici (Phuping police station) v Chiang Mai,

- b. soud v Chiang Mai (zde jsem měl přednášku na téma The Judiciary of Czech republic),
- c. věznici v Chiang Mai.

Po přivítání vedením těchto institucí jsem byl zevrubně seznámen s jejich chodem. Zvýšená pozornost byla věnována především drogové kriminalitě ve světle thajského trestního práva, resocializaci pachatelů (s důrazem na děti a mladistvé) a pomoc obětem této trestné činnosti. Prostor pro spolupráci se otevírá zejména u soudu v Chiang Mai (praktická výuka).

Jsem přesvědčen, že cíl studijně-přednáškové zahraniční pracovní cesty byl splněn. Vyučujícím a studentům naší fakulty se otevírá možnost přednášet a studovat na tamní univerzitě, která má dlouholetou tradici a patří k jedné z nejvýznamnějších v celém Thajsku. Doporučuji aktivní rozvoj vzájemných vztahů a vycestování vedení fakulty s dalšími vyučujícími, kteří by upevnili nadějně rozvíjející se spolupráci, aby mohlo být přistoupeno k výměně studentů.

Daniel Prouza
daniel.prouza@soudce.eu

8. CELODENNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ – PRAVDA O ZOOTERAPII

Ve čtvrtek 16. listopadu 2006 se uskutečnil již 8. pracovní seminář - Pravda o zooterapii, který od roku 1999 pravidelně pořádá Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (Ústav sociální práce při katedře supervize a odborné praxe). Seminář proběhl v nových prostorách ZSF JU v budově Uran, ulice Boreckého.

Seminář se uskutečnil v největším sále nové budovy – sále E a nepochybně také díky tomuto výbornému zázemí byl seminář velmi úspěšný.

Letošního semináře se zúčastnilo 60 zájemců o problematiku zooterapie. V tomto roce byl seminář zaměřen na prezentaci metodických postupů zooterapie v rámci Animal Assisted Activities (zvířaty asistovaných aktivit) a Animal Assisted Therapy (zvířaty asistované terapie). Téměř všichni zúčastnění zájemci pracují v oblasti canisterapie, také příspěvky byly ve

větší míře z oblasti práce se psy.

Seminář Pravda o zooterapii zahájila docentka PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D., a úvodním slovem pokračovala organizátorka semináře Mgr. Jaroslava Eisertová. V letošním roce prezentovalo svůj příspěvek 11 přednášejících (celkem bylo předneseno 9 příspěvků), příspěvky zahrnovaly metodické postupy AAT (terapie za asistence zvířete) a AAA (aktivity za asistence zvířete) v rámci canisterapie prováděné u seniorů, u dětských klientů s kochleárním implantátem, dále pak metodiku AAT u dětí se specifickými vzdělávacími potřebami a velmi osvěžujícím byl příspěvek zaměřený na spolupráci ZOO Brno a Základní školy speciální v Brně.

Jednalo se především o metodické postupy jednotlivých technik prováděných v rámci canisterapie u klientů s nejrůznějším typem postižení, stanovování cílů či konkrétních postupů a aktivit, které se u daných klientů v rámci canisterapie praktikují. V rámci canisterapie se senioři byly také evaluovány výsledky dlouhodobého výzkumu. Jeden z příspěvků byl zaměřen na srovnání metodik a na budování vztahu ke psům.

Příspěvky byly prezentovány za využití techniky – prezentací v power pointu, fotografií, videozáznamů. Příspěvky, které byly na semináři předneseny, budou zpracovány do sborníku (kam zároveň budou zařazeny příspěvky z loňského a předloňského semináře), který bude sloužit všem zájemcům o informace z oblasti. V pořadí již osmý seminář Pravda o zooterapii splnil své poslání nejen nabídkou kvalitních příspěvků, ale i možností setkání zájemců o zooterapie z celé ČR.

Velmi přínosná byla výměna kontaktů, informací i zkušeností především proto, že se semináře z velké části účastnily osoby začínající pracovat v oblasti canisterapie nebo studenti zpracovávající canisterapii jako téma své závěrečné práce. Hlavním smyslem semináře pro již praktikující týmy byla inspirace a představení konkrétních metodik práce s klientem ve smyslu zkvalitnění praktikované canisterapie.

Jaroslava Eisertová
eisertov@zsf.jcu.cz

EPIDEMIOLOGY AND SOCIAL EFFECTS OF DRUG-TAKING IN THE VISEGRAD FOUR COUNTRIES

Ve dnech 16. - 17. listopadu jsme měli možnost zúčastnit se mezinárodní konference zaměřené na téma Epidemiologie a sociální důsledky užívání drog v zemích visegradské čtyřky, pořádané Univerzitou v Debrecenu. Místem konání konference se stala v maďarská Nyíregyháza. S úvodním slovem vystoupili Dr. Zsolt Lukácsko, děkan univerzity v Debrecenu, a Dr. Katalin Felvinczi, ředitelka Národního institutu drogové prevence v Budapešti. Konference byla tematicky členěna do několika sekcí, zaměřených na prevalenci, incidenci, rizikové faktory, příčiny a prevenci užívání jak nelegálních, tak legálních návykových látek.

Formou ústní prezentace byl námi prezentován jeden příspěvek na téma Decentralizovaný model buprenorfinové substituční léčby v rámci nízkoprahového kontaktního centra (Decentralized model of buprenorphine substitution treatment in the scope of low-threshold contact centre). Výhody a nevýhody decentralizovaného modelu substituční léčby se v České republice prozatím empiricky testují. Záměrem koncepce české protidrogové politiky v oblasti substituce je situovat do každého krajského regionu minimálně jedno substituční centrum, které by realizovalo substituční léčbu pomocí metadonu, často zároveň s možností volby podávání buprenorfinu čili Subutexu. Zároveň je i částečně podporována substituční buprenorfinová léčba, kterou mohou realizovat čeští ambulantní lékaři. Nicméně v některých regionech České republiky je poptávka po substituční léčbě vyšší než nabídka, a tak se vedle nebo namísto substitučních center snaží na tuto situaci reagovat ambulantní lékaři, někdy ve spolupráci se zařízeními, často nízkoprahovými kontaktními centry, které pak uskutečňují podpůrnou složku substituce.

Druhý příspěvek na téma Anonymní alkoholici jako významná efektivní forma následné péče (Alcoholic Anonymous as efficient form of follow-up care) jsme prezentovali formou posteru. Od října 2004 do ledna 2006 se setkání anonymních alkoholiků konala jednou týdně také v Českých Budějovicích, a to v budově Kontaktního a doléčovacího centra pro drogovou závislost Háječek v Českých Budějovicích. Celkem

proběhlo 58 setkání, s maximální účastí 36 lidí, z nichž 26 bylo členy anonymních alkoholiků a 10 hostů. Průměrně se setkání účastnilo 7 lidí. Jsou dostupné mnohé studie poukazující na důležitost a terapeutickou efektivitu sdružení anonymních alkoholiků.

**Markéta Kastnerová, Kvetoslava Kotrbová,
Roman Pešek**
marketa.kastnerova@khschb.cz

XXVIII. DNY RADIAČNÍ OCHRANY 2006 V LUHAČOVICÍCH

Konference o radiační ochraně se sešla ve dnech 20. 11. - 24. 11. 2006 v Luhačovicích v hotelu Fontána. Poprvé byla uspořádána nově vzniklou Českou společností pro ochranu před zářením, občanským sdružením, se sídlem v Praze 4, Bartoškova 28 (<http://soz.suro.cz>) s předsedkyní Ing. Irenou Malátovou, CSc., specialistkou radiační ochrany ze Státního ústavu radiační ochrany v Praze. Dosavadní vývoj radiační ochrany v ČR má svá specifika, která se logicky projeví i v průběhu konference.

Nové občanské sdružení navázalo na činnost Společnosti pro ochranu před zářením České lékařské společnosti J. E. Purkyně i na působnost dřívější odborné lékařské společnosti - Československé společnosti nukleární medicíny a radiační hygieny, která patřila v letech 1956 až 1990 do Československé lékařské společnosti J. E. Purkyně (Dienstbier, 1981, 1982; Kuna, 1982). Tato společnost byla vytvořena ze tří sekcí – nukleárně medicínské, radiohygienické a radiobiologické, i když samotný název zahrnoval pouze dvě první sekce. Radiobiologie byla považována za jejich biologickou základnu (Klener et al., 1987).

Po vzniku samostatné České a Slovenské republiky v roce 1993 se v ČR vývoj původních tří sekcí – nukleární medicíny, radiační hygieny a radiobiologie již odehrával v samostatných společnostech ve svazku České lékařské společnosti J. E. Purkyně až do loňského roku. V roce 2006 Společnost pro radiační ochranu, dříve radiační hygienu, vystupuje z České lékařské společnosti JEP a současně zakládá novou Českou společnost pro ochranu před ozářením,

občanské sdružení.

Tím byla v ČR uzavřena transformační etapa nastartovaná přestavbou státní správy v r. 1995, která v podstatě znamenala odebrání zodpovědnosti rezortu zdravotnictví v oblasti ochrany osob před zářením a předání této zodpovědnosti Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB) v Praze (Prouza, 2000). Přijetím zákona č. 18/1997 Sb., atomového zákona (i jeho novelou zákonem č. 13/2002 Sb.), došlo k zákonnému potvrzení výše uvedené, v Evropě ojedinělé změny v zodpovědnosti za zdraví obyvatel. Ve Slovenské republice zůstává radiační ochrana osob v gesci Ministerstva zdravotnictví. Správnost rozhodnutí prověří, jako vždy, praxe příštích let.

V České republice v současnosti vykonává SÚJB státní správu a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření, v oblasti radiační ochrany a v oblasti nešíření jaderných zbraní a také dodržování zákazu chemických, bakteriologických a toxinových zbraní (např. 5). Jde skutečně o rozsáhlou, zodpovědnou a úctyhodnou činnost.

Dny radiační ochrany představují v rámci ČR v současné době jedinou společnou odbornou konferenci pro specialisty jak v radiobiologii, dozimetrii, metrologii, modelování šíření radionuklidů, tak v otázkách přírodních radionuklidů i radiační ochranu v jaderné energetice, v radiodiagnostice, radioterapii a nukleární medicíně, rozsáhlou problematiku radioekologickou s řešením problematiky kontaminace a dekontaminace provozů či zemědělských prostorů, včetně otázek vzdělávání v těchto oborech.

Proto je počet účastníků obrovský a zájem o sdělení svých poznatků mimořádný. Seznam účastníků XXVIII. dnů radiační ochrany 2006 zahrnuje 242 jmen a adres specialistů z ČR a ze SR, poněvadž zůstává zachována dobrá tradice společných česko-slovenských odborných jednání. Vždyť více než 50 let je příprava jaderných odborníků soustředěna v Praze. Nejdříve od r. 1955 na Fakultě technické a jaderné fyziky (FTJF) Univerzity Karlovy a od r. 1959 na Českém vysokém učení technickém na Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské - FJFI (3). Podobně další dvě medicínské školy s vazbou na jadernou energii, radiobiologii a radiační ochranu měly federální působnost. Byla to jednak Lékařská fakulta hygienická UK (nyní 3. LF UK) v Praze, která připravovala specialisty zaměřené na pre-

ventivní obory, a tudíž i v radiační hygieně, a Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně (nyní Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany) v Hradci Králové, která se věnuje rozvoji vojenské radiobiologie a zdravotnické problematice ochrany osob při použití jaderných a radiologických zbraní.

Organizační výbor, vedený paní Ing. Jiřinou Losinskou z katedry dozimetrie a aplikace ionizujícího záření FJFI ČVUT v Praze, rozhodl zachovat tradiční jednání konference v jediné sekci ve velkém kongresovém sále, minimalizovat dvacetiminutové přednášky a většinu přihlášených sdělení prezentovat ve formě posterů v přílehlých místnostech hotelu.

Tematické okruhy konference byly vybrány podle dřívějších zkušeností, v závorce jsou uvedeny počty přednášek a posterů.

1. Biologické účinky a zdravotní hlediska (6 přednášek + 6 posterů)
2. Dozimetrie zevního a vnitřního ozáření (5 přednášek + 6 posterů)
3. Metrologie a přístrojová technika (1 přednáška + 13 posterů)
4. Modelování šíření radionuklidů v životním prostředí (2 přednášky + 4 posterů)
5. Problematika přírodních radionuklidů včetně radonu (8 přednášek + 8 posterů)
6. Radiační ochrana v jaderné – palivovém cyklu včetně havarijní připravenosti (12 přednášek + 19 posterů)
7. Radiační ochrana v radiodiagnostice, radioterapii a nukleární medicíně (13 přednášek + 15 posterů)
8. Systémy a řízení radiační ochrany (3 přednášky + 8 posterů)
9. Vzdělávání v radiační ochraně (2 přednášky + 1 poster)

Z uvedeného přehledu zcela jasně vyplývá, že centrem zájmu v radiační ochraně jsou záležitosti provozní v jaderné energetice (okruh 6.), vzhledem k mimořádnému významu těchto otázek v prosazení dalšího nezbytného rozvoje využití jaderných elektráren k zajištění neustále rostoucích energetických potřeb rozvíjejícího se českého průmyslu, zemědělství, letectví, úseku služeb, vzdělávání, vědy aj. a v oblasti zdravotnictví, které rozvojem svých diagnostických a radioterapeutických metod přináší také nejzávažnější podíl ozáření člověka z umělých zdrojů ionizujícího záření (okruh 7.) spolu s obrovským

přínosem pro nemocné.

Celotýdenní program bez víkendových dnů neumožnil organizátorům nabídnout účastníkům nějaký turistický program. Naopak tři večery byly řádně využity. Hned první den jednání v pondělí večer byla zajímavá a potřebná panelová diskuse, kterou moderoval prof. MUDr. Vladislav Klener, CSc., (SÚRO) k návrhu doporučení ICRP 2006. Pozoruhodným příspěvkem paní Ing. Karla Petrová (SÚJB) vysvětlila účastníkům pozici dříve nediskutovatelného doporučení ICRP v současné mezinárodní situaci s významným normotvorným vlivem orgánů Evropské unie a nutnost národní odborné reprezentace zaujímat k řešení problematice kvalifikované postoje.

Úterní večer byl věnován valné hromadě nové České společnosti pro ochranu před zářením, která spolu s ČVUT-Fakultou jadernou a fyzikálně inženýrskou a se Státním ústavem radiační ochrany v Praze byly pod záštitou Státního úřadu pro jadernou bezpečnost organizátory XXVIII. dnů radiační ochrany. Byly vyřešeny otázky členské, finanční a předsedkyní výboru paní Ing. Irenou Malátovou, CSc., byla deklarována otevřenost společnosti pro všechny zájemce o prestižní problematiku rozvoje mírového využívání jaderné energie ve všech oblastech lidské činnosti s minimalizací rizik jejího využití metodami radiační ochrany.

Konference by nebyla úspěšnou bez společenského večera, který se v prostorách hotelu Fontána uskutečnil ve středu večer. Tuto akci sponzorovaly reprezentující firmy Canberra-Packard, s. r. o., Praha a VF, a. s., Černá Hora.

Významný čtvrtletní program radiační ochrany v jaderně-palivovém cyklu včetně havarijní připravenosti přinesl dosud málo známé, spíše dříve utajované zprávy slovenských autorů doc. RNDr. Jozefa Kuruze, CSc., a doc. RNDr. Lubomíra Mátela, CSc., z Univerzity Komenského o 29. a 30. výročí nehod na jaderné elektrárně A-1 v Jaslovských Bohunicích, která byla vystavěna v letech 1958-1972 a spuštěna do provozu 25. 12. 1972. První havárie se na A-1 udála 5. 1. 1976 při výměně jaderného paliva, ale nedošlo k uvolnění radioaktivních látek mimo prostor JE. Reaktor KS 150 sovětské proveniencí byl s palivem přirozeným uranem, chlazený oxidem uhličitým a moderovaný těžkou vodou. Do konce roku 1976 byl reaktor rekonstruován, ale při opětovném uvádění do provozu došlo

k druhé havárii 22. 2. 1977, také při výměně paliva. Během havárie došlo ke kontaminaci primárního a sekundárního okruhu a k radioaktivnímu zamoření haly reaktoru. Rozhodnutím vlády tehdejší ČSSR byla 17. 5. 1979 činnost A-1 formálně ukončena a nastoupila etapa dekontaminačních prací (Kuruc, Mátel, 2006).

Z naší ZSF JU v Českých Budějovicích prezentovali P. Kuna a spol. sdělení o radioprotektivních účincích cystaminu a amifostinu (WR-2721) u savců ozářených štěpnými neutrony v pokusech na reaktoru VVR-S v Ústavu jaderného výzkumu v Řeži a J. Singer a spol. informaci o výukové laboratoři osobní dozimetrie v nových prostorách naší fakulty. Oba postery byl početně navštíveny a výsledky diskutovány.

Závěrem sluší poděkovat organizátorům i sponzorům za zodpovědnou přípravu a perfektní průběh konference. Příští organizátoři zváží diskutované možnosti organizovat toto tradičně česko-slovenské setkání jaderných specialistů zčásti v mimopracovních dnech a v objektu s možným jednáním v sekcích, které by umožnilo zkrátit jednání na 3 dny a přednést více přednášek v sekci zájemců s nepochybně cennou a podnětnou diskusí.

LITERATURA

- DIENSTBIER, Z.: 25 let Čs. společnosti nukleární medicíny a radiační hygieny. *Čas. Lék. čes.*, 1981. 120, č. 31-32, s. 963-967.
- DIENSTBIER, Z.: Čs. lékařská společnost nukleární medicíny a radiační hygieny. *Čas. Lék. čes.*, 1982. 121, s. 254-255.
- HAVLÍČEK, M., KÁLAL, M.: Od FTJF UK k FJFI ČVUT v Praze. *Bezpečnost jaderné energie*, 2005. 13 (51), č. 9/10, s. 257-259.
- KLENER, V., BUČINA, I., KUNZ, E., ŠEVC, J., THOMAS, J.: *Hygiena záření*. Praha: Avicenum, 1987. s. 472.
- KOVÁŘ, P.: Výsledky činnosti SÚJB při výkonu státního dozoru nad jadernou bezpečností a radiační ochranou v roce 2005. *Bezpečnost jaderné energie*, 2006. 14 (52), č. 11/12, s. 337-367.
- KUNA, P.: I. sjezd Československé společnosti nukleární medicíny a radiační hygieny. *Voj. zdrav. listy*, 1982. 51, č. 3, s. 153.
- KURUC, J., MÁTEL, L.: 30th and 29th Anniversary of Reactor Accidents in A-1 NPP Jaslovské Bohunice. In: *Sborník rozšířených abstraktů XXVIII. Dnů radiační ochrany*. Praha: ČVUT, 2006. s. 159-162.
- PROUZA, Z.: Předmluva. In: *Klener, V. (ed.): Principy a praxe radiační ochrany*. Praha: Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 2000. s. 13-14.

Pavel Kuna a Jan Singer
pavel.kuna@tiscali.cz

LÉKAŘSKÁ PROHLÍDKA ADOPTOVANÝCH DĚTÍ

V pátek 26.1.2007 se u kostela Saint Francis Xavier Parish v Kalingalinga čtvrti v Lusace v ordinaci společnosti Czech AID (ve středisku Home Based Care) uskutečnila lékařská prohlídka adoptovaných dětí (tj. dětí podpořených českými adoptivními rodiči v rámci projektu Adoptce zambijských dětí). Český lékař, pracující v Zambii pro společnost Czech AID, MUDr. Ivo Stankuš, vyšetřil ve spolupráci se s pracovnící Home based care Lenty Mwansa v dopoledních hodinách všechny adoptované děti, které na prohlídku přišly (bylo jich celkem jedenáct, z možných šestnácti).

Nutno podotknout, že ač byla dětem prohlídka předem oznámena a zdůrazněna její důležitost, přesto malé procento dětí nedorazilo. Snad ze strachu nebo jen prostě zapomněly. Tato prohlídka byla zvláštní především z toho důvodu, že byla pro děti zdarma stejně jako léky, které některé děti dostaly, a vitaminy. Jen zřídka (pokud vůbec někdy) chodí zambijské děti k lékaři na preventivní prohlídky. Lékaře navštíví, až pokud mají nějaký problém, a to problém opravdu závažný, jelikož za léčbu i za každou návštěvu lékaře se v Zambii platí. A ne každý si může léčbu dovolit, zvláště pokud se jedná například o rodinu o dvanácti či více členech. Za necelé dvě hodiny byly tedy v tento den děti zdarma vyšetřeny a některé odcházely domů s léky v ruce, jiné s dobrým pocitem, že jsou zdravé a žádnou léčbu nepotřebují.

Z nejčastějších problémů, na které si děti stěžovaly, se objevovaly především bolesti v krku, bolest hlavy, roupi a plíseň v hlavě či tzv. ringworms. Přesto nebylo zaznamenáno žádné vážné či chronické onemocnění.

Doktoru Stankušovi patří za tuto prohlídku velký dík.

Radka Rejchová
sociální pracovníce v Zambii

„HROU PROTI AIDS“ – INTERAKTIVNÍ PROJEKT PRO PRIMÁRNÍ PREVENCI HIV/AIDS

ÚVOD

Skutečnost, že v Jihočeském kraji není ucelena primární prevence v oblasti problematiky po-

hlavně přenosných chorob, resp. HIV/AIDS, vedla autorku k zrealizování projektu „Hrou proti AIDS“, který již od roku 1998 probíhá na celém území České republiky kromě jihočeského kraje. Jde o projekt, který je zaštitěn Národním programem HIV/AIDS v České republice, kdy se do roku 2004 projektu zúčastnilo 54 tisíc mladých lidí. Velkou výhodou projektu je jeho netradiční interaktivní ráz, který přímo koresponduje s potřebami České republiky. Projekt je po drobných úpravách vhodný pro mládež z dětských domovů, diagnostických ústavů a pomocných škol, kde možnost rizikového chování je díky absenci sociálních vazeb zvýšena.

Před vlastní realizací projektu byl žákům vybraných základních škol připravena rozdan dotazník, který obsahoval konkrétní otázky o možnostech přenosu, znalostech o viru HIV a onemocnění AIDS a sociální diskriminaci HIV pozitivních ve společnosti. Dotazníky budou s časovým odstupem půl roku opět rozdány v totožné třídě, čímž bude zjištěna míra informovanosti o problematice AIDS po absolvování projektu.

Obsah projektu – „hrou proti AIDS“

Účastníci hry se rozdělí do pěti zhruba stejně velkých skupin, optimální je rovnoměrné zastoupení obou pohlaví v jednotlivých týmech. Každý tým si zvolí mluvčího, ten obdrží hrací kartu, na tuto kartu si jednotlivé týmy zapíší svůj název, který si společně vymyslí. Hrací karta slouží k zaznamenání bodového ohodnocení týmu na jednotlivých stanovištích. Týmy se přemísťují k jednotlivým stanovištím, na kterých se střídají po 15 minutách, a poté se přesouvají ve směru hodinových ručiček k dalšímu stanovišti. Každému týmu je vypočteno celkové skóre, které vzniká součtem bodů získaných na jednotlivých stanovištích. Hodnoceny jsou jak znalosti, tak i aktivita týmu.

Stanoviště č. 1: Cesty přenosu viru HIV – účelem stanoviště je ověřit a prověřit znalosti účastníků o jednotlivých způsobech přenosu infekce virem HIV (obr. 1).

Stanoviště č. 2: Zábrana nechtěného těhotenství, pohlavně přenosných infekcí a HIV – účelem tohoto stanoviště je podat přehled o různých antikoncepčních metodách a jejich účinnosti při zábraně početí a prevenci pohlavně přenosných infekcí včetně HIV. Záměrem je

Obr. 1 Stanoviště 1 – Cesty přenosu viru HIV

zejména upozornit na přetrvávající falešnou představu o tom, že bezbariérová antikoncepce poskytuje rovněž ochranu před pohlavně přenosnými infekčními nemocemi (obr. 2).

Obr. 2 Stanoviště 2 – Antikoncepční metody

Stanoviště č. 3: Láska, sexualita a ochrana před HIV – účelem tohoto stanoviště je pomocí formování osobního postoje k partnerskému vztahu, sexualitě a ochraně před HIV (obr. 3).

Obr. 3 Stanoviště 3 – Láska, sexualita

Stanoviště č. 4: Sexualita řečí těla (pantomima) – účelem tohoto stanoviště je vyjádření pocitů a situací vztahujících se k lásce, partnerství a sexualitě pomocí řečí těla, toto stanoviště slouží k uvolnění atmosféry mezi soutěžícími.

Stanoviště č. 5: Život s HIV/AIDS – účelem tohoto stanoviště je navodit v účastnících pocit tolerance pochopení osob infikovaných virem HIV, případně odstranit některé předsudky a mylné názory na HIV/AIDS (obr. 4).

Obr. 4 Stanoviště 5 – Život s HIV/AIDS

ZÁVĚR

Ve dnech 21.-23. února 2007 proběhlo zkušební kolo tohoto projektu na dvou základních školách v Českých Budějovicích. Školením lektory z Národního boje proti AIDS v České republice prošlo deset dobrovolníků, kteří jsou v květnu pozváni na prezentaci projektu v Českém Krumlově.

Během dvou dnů se interaktivního projektu zúčastnilo 270 dětí ze dvou základních škol. Díky dobrému ohlasu z řad pedagogů i dětí bude založeno centrum, které se bude problematikou HIV/AIDS podrobně zabývat a bude navíc poskytovat poradenskou a preventivní pomoc studentům vyšších ročníků i široké veřejnosti. Na polovinu měsíce května je připraven kulatý stůl, kde bude představen projekt „Hrou proti AIDS“ a spolu s ním druhý projekt zabývající se problematikou obchodování s lidmi. K prezentaci budou přizváni nejen preventisté na základních a středních školách, ale i participující organizace.

Tímto způsobem bych chtěla poděkovat

všem dobrovolníkům, kteří se na této akci účastnili: Anežce Albrechtové, Františku Cimlovi, Zdence Čurdové, Ditě Kalousové, Kristině Liškové, Kláře Lopourové, Luce Skřítecké, Jakubovi Šťastnému, Martině Tužkové a Jirkovi Zdvořákovi.

LITERATURA

KUBÁTOVÁ, A.: *Hrou proti AIDS – manuál*, KHS Plzeňského kraje se sídlem v Plzni a Státní zdravotní ústav Praha, Praha 2005.

Jolana Ročňová
jolana.rocnova@seznam.cz

I MED INTERNATIONAL MEETING ON EMERGING DISEASES AND SURVEILLANCE

Ve dnech 23 - 25.2. 2007 se konala konference ve Vídni, zaměřená na téma Nebezpečné nákazy a surveillance (Meeting on emerging diseases and surveillance), organizovaná mezinárodní společností pro infekční nemoci. Zahájení konference se konalo 23. 2. 2007. Vstupním tématem konference byly prezentace zaměřené na Surveillance nebezpečných nákaz ve 21. století s navazujícími tématy sekcí Zvířecí rezervoár nebezpečných patogenů a Bioterroristická agens. V dalších dnech následovaly sekce zaměřené na témata: Nebezpečné zoonózy, Vzplanutí surveillance a odpověď, Eradikace poliomyelitidy, Mezinárodní zdravotní nařízení a zákony, Surveillance nemocí, detekce a přenos informací, Nebezpečné nákazy přenášené vektory, Nebezpečné nemoci zvířat, Ptáčí chřipka, Věda, surveillance a společnost a Vakcíny proti nebezpečným onemocněním.

Námi byl prezentován příspěvek formou posteru na téma Incidence klíšťové encefalitidy v České republice a v jižních Čechách (Incidence of the Tickborne encephalitis in the Czech republic and in the Region of the South Bohemia). Klíšťová encefalitida (klíšťový zánět mozku a mozkových blan) je zánětlivé onemocnění centrálního nervového systému, jehož původcem je virus ze skupiny arbovirů. Virus je přenášen prostřednictvím klíšťat převážně na lesní a polní hlodavce, na divoce žijící zvířata a domácí zvířata pasoucí se volně v přírodě, které se stávají přirozeným zdrojem nákazy. Přenos na člověka je možný přísátím infikova-

ného klíštěte. Člověk může být napaden larvou, nymfou i plně vyvinutým klíštětem, zvaným imago. Výjimečně je přenos možný i požitím tepelně nezpracovaného mléka infikovaného zvířete. Pro onemocnění je typická sezónnost, související s cyklem aktivity klíšťat, počásím a množstvím hlodavců v předcházejícím roce. Klíšťata se v přírodě vyskytují od dubna do října. Nejvyššího počtu dosahují počátkem října, pak ubývají až do září, kdy nastupuje druhý vrchol. V ohniscích nákazy je infikováno až 5 % klíšťat, onemocnění se projeví jen asi u 30 až 40 procent infikovaných osob. V posledních letech incidence onemocnění stále vzrůstá. V roce 2005 se vyskytovalo 642 případů onemocnění touto infekcí, což je o 135 případů více než v předchozím roce 2004. Odborníci zaznamenali nejvyšší výskyt v posledních deseti letech. Nejvyšší výskyt je zaznamenán v jižních Čechách, kde incidence představuje asi 25 % celkové incidence v ČR a situace za rok 2006 se zdá být ještě více závažná (177 případů ve srovnání se 166 případy koncem roku 2005). Rizikové oblasti jsou většinou listnaté nebo smíšené lesy v nižších polohách (do 700 m nadmořské výšky), zejména s hustým porostem. V posledních dvou desetiletích došlo na území České republiky ke změnám vertikálního rozšíření klíštěte *I. ricinus* až do pásma 1 100-1200 m. n. m. Jihočeský region je jednou z nejvýznamnějších ohniskových oblastí nejen v ČR, ale i Evropy.

Konference se zúčastnili odborníci z celého světa. Cílem konference bylo shodnout se na dalších postupech a opatřeních, která by v dalších letech vedla ke zlepšení surveillance nebezpečných nákaz a ke snížení jejich incidence na celém světě.

Markéta Kastnerová a Kvetoslava Kotrbová
marketa.kastnerova@khschb.cz

ZPRÁVA Z PRVNÍHO ROČNÍKU TÝDNE OPRAVDVÝCH PLEN V ČESKÉ REPUBLICE

REAL NAPPY WEEK je celosvětová kampaň za pleny šetrné k životnímu prostředí i ke zdraví dítěte. Koná se ve více než 40 zemích světa (např. v Anglii, Rakousku, Švédsku, ale i JAR, na Novém Zélandu či v Číně). Ve světě se slaví již více než deset let. Je celosvětově organizována

anglickou organizací Women environmental network. V roce 2007 se k této kampani přihlásila i Česká republika. V rámci Týdne opravdových plen proběhlo ve všech krajích České republiky více než 200 akcí. Propagace, podpora dobrovolných spolupracovníků byla velká, stejně tak jako celkový úspěch akce. Vydáno bylo několik informačních materiálů, které putovaly nejen k rodičům, do mateřských center, ekoporaden, ale především do ordinací zdravotníků a do porodnic. Kampaň byla podporována v rámci projektů EU NROS a MŽP a MPO.

Česká republika se letos poprvé zařadila mezi více než 35 zemí, ve kterých se konal tzv. *Real Nappy Week* – celosvětová osvětová kampaň za opravdové pleny. Pleny šetrné k životnímu prostředí i k dítěti. Po vzoru Velké Británie, organizace Women's Environmental Network (WEN), společně s Německem, Rakouskem, Švédskem, ale i Tureckem, Čínou či JAR jsme mohli nabídnout spotřebitelům alternativu k jednorázovým plenám (disposable) – pleny opravdové (real) – šetrné k životnímu prostředí i k dítěti (vesměs pleny pratelné). Koordinaci za Českou republiku převzala Rosa, o.p.s., se sídlem v Českých Budějovicích.

Týden opravdových plen (dále jen TOP) primárně vychází z propagace a podpory udržitelné spotřeby a ze strategie udržitelného života (rozvoje). Na ni se postupně nabalují další aspekty, více či méně důležité. TOPem tak šíříme osvětu o šetrnosti pratelných plen nejen k životnímu prostředí, ale i zdraví dítěte. Chceme tak podpořit „návrat“ rodičů k používání pratelných plen, a to na základě podložených informací a zkušeností ostatních rodičů. O látkových plenách stále existuje řada mýtů. Pro mnohé jsou již minulostí, zastaralé. Ve skutečnosti (a v „rozvinutých“ zemích) je tomu však jinak a trend je opačný. Pleny z přírodních materiálů – pratelné opravdové pleny jsou stále více žádanější. Roste poptávka, roste nabídka a roste i podpora zdravotníků či místních odborů životního prostředí příslušných zemí, obcí a měst (Londýn Bromley, Rakousko atd.). Podobně, ale pomaleji tento jev zaznamenáváme i v Čechách (více spotřebitelů – více výrobců a dovozců, větší podpora a pochopení obcí a měst, zdravotníků, více zájmu veřejnosti). TOP má především seznámit spotřebitele, rodiče, odbornou i širokou veřejnost se šetrnými plenami. Ukázat možnosti volby při výběru, nezávisle vyzdvihnout

výhody i nevýhody jednotlivých typů plen. Doprovázet a vést k přemýšlení a pohledu na pleny z jiných úhlů, než jsme zvyklí slyšet v komerčních mediálních šotech výrobců. Specifickým cílem je tedy informovat veřejnost o tom, že i na českém trhu existuje rozmanitá nabídka klasických i moderních systémů opravdových plen a že jejich užívání není zastaralou praktikou, ale naopak se stává „in“, a to po celém světě.

V týdnu od 11. do 18. března 2007 se tak uskutečnilo více než 200 akcí po celé republice. Zájem dobrovolných spolupracovnic o účast byl veliký. Nakonec jich bylo přes sedmdesát! Kampaní se podařilo pokrýt všechny kraje. Akce byly rozličné – ponejvíce se jednalo o výstavy moderních (opravdových) plen spojené s poradenskými hodinami, besedami, diskusemi a přenosem zkušeností. Konaly se též kurzy šití a skládání plen, dětské módní plenkové přehlídky, konzultace se zdravotníky.

Spolupracovnice se postaraly o propagaci v místních médiích, distribuci informačních materiálů, které jsme vydali (Rosa, o.p.s. – pozn. autorky), brožury Pleny pod lupou, CD video-šot Jak se balí do bavlnky, dva druhy letáků a dva plakáty i ukázkové sady pleny putovaly do mateřských center i do ordinací lékařů (povětšinou pediatri, gynekologů a do nemocnic na neonatologická oddělení).

Dle očekávání se zapojili nejenom rodiče (především matky), které tyto pleny používají a rády se podělily o své zkušenosti, pracovnice mateřských a rodinných center, doly, ekoporadny, ale též například knihovny. Předaná zkušenost, vidět na vlastní oči – slyšet na vlastní uši a moci si osahat, je tou nejlepší osvětou. Zvláště pak ty odvážné maminky, které se nebojí (nestydí) vyjít se svou zkušeností s používáním látkových plen na veřejnost, dokáží předat fakta a bourat mýty, jsou velmi cenné pro celou akci (naše děti, váhající rodiče, neosvícenou společnost). Ty jsou pak schopny obhájit finanční výhodnost přátelných plen i stále překvapující časovou nenáročnost péče o opravdové pleny. Velkým přínosem byla podpora zdravotníků (neonatologických sester, porodních asistentek a řady lékařů – vesměs pediatri) a učitelů zdravotních škol a zdravotně sociálních oborů, které se aktivně účastnily též v hojném počtu (byla jich více než desítka). Zdravotníci jsou pro veřejnost důvěryhodnou skupinou. Zdraví je,

a dvojnásob to platí v péči o dítě, vysoce postaveno v žebříčku hodnot. Je aspektem, na který slyší většina rodičů. Uvítali jsme též zapojení samotných obcí a měst do této akce. Neboť jsou to právě ona, která se radují z nových místních občánek a která dále nesou břemeno nerozložitelného odpadu jednorázových plen (dvojnásobku množství odpadu, které vyprodukuje dospělá osoba).

Součástí TOP byla fotografická soutěž na téma Děti-pleny-životní prostředí a my. Její výsledky je možné najít na níže uvedených, nově zřízených, stránkách o plenách (viz níže „ekodítě“). Anketa na „maminkovských“ stránkách nezaměřených na pleny! (www.vasedeti.cz) o používání jednotlivých druhů plen (látkové vs./a jednorázové či kombinace) přinesla nečekané výsledky. Z 229 hlasujících, a hlasovat se dalo pouze 1x, přiznává kombinaci látkových a jednorázových plen (ve zhruba stejném poměru užívání) přes 15 % rodičů. Výhradně (bez výjimky látkové) používá pouze jeden/jedna respondent/ka, avšak běžně látkové (při dlouhých cestách a na návštěvy jednorázové) 13 % hlasujících a převážně látkové (jednorázové opravdu výjimečně) více jak 5 % dotázaných.

První ročník TOPu skončil, akce, osvěta a propagace probíhají i nadále. Společnou kampaň plánujeme opět v roce 2008 v celosvětově vyhlášeném termínu Real Nappy Week.

Vlivy opravdových vs. jednorázových plen na zdraví, životní prostředí, náš čas i naši peněženku budeme sledovat i nadále. Ekologické, zdravotní, sociální, ekonomické a další aspekty jsme se pokusily shrnout na stránce pracovní nazvané „ekodítě“ (www.rosa.ecn.cz/ekodite). Naleznete zde základní informace o plenách, TOPu, naše vydané osvětové materiály, aktivity, které chystáme, a řadu dalších informací. Při hledání zdrojů k plenám vám dopomůže stále aktualizovaný webový rozcestník (diskusní fóra, odkazy na výzkumy k plenám, literatura a zdroje, kde čerpat další informace, kontakty na dovozce, dealery apod.).

TOP a informační kampaň podporují: EU z programu Transition Facility nadace ROS, EU – ESF (Ministerstvo životního prostředí ČR) a Ministerstvo průmyslu ČR a obchodu v rámci programu propagace a podpora udržitelné spotřeby.

Věra Soukupová
soukup.vera@seznam.cz

SILBERBACH 2007 – PEDAGOGIKA VERSUS PENOLOGIE?

Sozialakademie Haus Silberbach (www.haus-silberbach.de), nacházející se pouhých několik kilometrů od hraničního přechodu Pomezí, je vzdělávací a poradenské zařízení pomáhající řešit problematiku sociální patologie v bavorsko-českém příhraničí. Bylo zřízeno a je provozováno etablovanou německou společností Evangelisches Jugend- und Fürsorgewerk (EJF) Lazarus (www.ejf-lazarus.de), a to za finanční podpory mj. i Česko-německého fondu budoucnosti.

Ve dnech 14. až 16. března 2007 se v akademii konal seminář Menschen statt Mauern/Lidé místo zdí – pedagogické koncepce pro práci s delikventní mládeží a jejich praktická implementace např. v „Gut Blumenthal“ Selb.

Vedoucí silberbašského institutu pan Ewald Möller mě na seminář pozval k přednesení referátu Zacházení s delikventními dětmi a mladistvými – rozpor mezi vazbou a preventivní, popř. ambulantní péčí – představení situace v České republice.

V posledních letech sílí v Německu hnutí Menschen statt Mauern usilující o snížení vysokého počtu uvězněných mladistvých nabídnutím alternativy začlenění do programů (pracovních, všeobecně i profesně vzdělávacích, sportovních, terapeutických a dalších) cílených na dosažení prosociálních změn chování a osobnosti. Tyto programy jsou realizovány ve specializovaných střediscích zajišťujících též celodenní komplexní péči o zde ubytované děti nebo mladistvé s poruchami chování. Vhodné stavební objekty vyhledávají, zakupují a výchovnou práci v nich rozvíjejí převážně církevní instituce za finanční spoluúčasti státu. Právě ústav Gut Blumenthal v blízkosti Selbu, který jsme v rámci semináře navštívili, je možno považovat za „druhou generaci“ těchto zařízení.

Německá společenská aktivita Lidé místo zdí vychází ze správného základního předpokladu, že uvěznění má být až *ultima ratio* – posledním prostředkem účinného působení na (zejména mladého) provinilce. Bohužel ale filosofie tohoto hnutí nedoceňuje pozitivní změny, které byly (zvláště v uplynulém desetiletí) uskutečněny v evropském vězeňství. Vězení dneška, to rozhodně nejsou pouhé zdí, nýbrž i pedagogové, psychologové, lékaři, duchovní, sociální a další pracovníci angažovaně působící na mladé

lidí uvnitř takto vymezeného prostoru. Nicméně však i v této oblasti je konkurence zdravá a další vývoj motivující. Pokud budou církevní i sekulární instituce a organizace (nejen v Německu) nacházet potřebné zdroje (finanční, personální a jiné), je třeba rozvoj nejrůznějších alternativ k uvěznění všestranně podporovat.

Jako jediný zástupce vězeňské sféry jsem se v přednášce i v panelové diskusi zaměřil na to, abych přesvědčil německé i české účastníky (povětšinou pedagogické a sociální pracovníky ze zmíněných alternujících zařízení a také z probačních služeb) o neudržitelnosti konceptu striktního oddělování či dokonce protichůdnosti pedagogického a penologického přístupu k dětem a mladistvým, kteří se dopustili protiprávního jednání. Uvedu hlavní myšlenky svého referátu.

Byly to právě České země, z nichž do evropské i světové kultury vstoupil Učitel národů Jan Amos Komenský/Comenius. Tento pedagogický génius ve svých spisech i ve vlastní výchovné praxi prosazoval myšlenku školy jako dílny lidskosti, tedy místa a procesu, v němž se dosud nevyzrálý mladý člověk v sokratovském dialogu se svým moudrým učitelem stává plnohodnotnou osobností, tvořivým subjektem projektujícím a uskutečňujícím svůj vlastní život i dějiny lidské společnosti.

Rovněž v kriminologické a speciálně penologické oblasti má Komenského důraz na dobře prováděnou výchovu a vzdělávání mladé generace zcela zásadní význam. Pregnantně to vyjadřuje výrok, který pronesl Victor Hugo: „*Otevřít školu znamená uzavřít věznici.*“

Penologie - věda o trestech a trestání, jejíž jádrem je teorie vězeňství, definuje trest jako záměrnou újmu způsobenou provinilci. Trest musí bolet, to je jeho základní atribut. Pouze v bolesti se může ze špatného, pokazeného, aktivním úsilím subjektu vytvořit nové, lepší. Mistrně to ve své sbírce *Stavitel chrámu* vyjádřil český básník období symbolismu Otakar Březina: „*Vykoupením tajemné viny byla jim bolest a práce.*“

Moderní penologie připisuje trestu dvě základní funkce: 1. *vyrovnávací* (trest pomáhá vyrovnat se s realitou trestného činu) a 2. *regulativní* (trest pomáhá regulovat trestnou činnost, tj. udržet ji ve společensky únosných hranicích). Vyrovnávací funkce trestu má dva aspekty: a) vyrovnání se oběti s trestným činem, kdy negativní emoce oběti nebo pozůstalých je možno

eliminovat nebo alespoň kompenzovat právě onou újmou způsobenou pachatelem trestného činu, b) vyrovnání se pachatelem s trestným činem, kdy trest (v nejvyšší míře pak trest odnětí svobody, tj. uvěznění) poskytuje pachateli příležitost ke zpytování svědomí, přijetí viny a zahájení pozitivních změn chování a osobnosti. Regulační funkci trestu je možno naplňovat třemi způsoby. Je to: a) izolace, kdy uvězněním znemožníme odsouzenému páchat další trestnou činnost, b) odstrašení, při kterém předpokládáme, že trest (již uložený nebo i jen hrozba trestem) odráží pachatele (i potencionální) od trestné činnosti, c) ZACHÁZENÍ (treatment, Behandlung), které definuji jako soubor aktivit vězeňských pracovníků s cílem motivovat vězně, to znamená poskytovat mu společensky hodnotné a osobně přitažlivé výzvy k práci na sobě a tím pomáhat zvyšovat jeho šance na reintegraci do demokratické společnosti. Těmi „hodnotnými a osobně přitažlivými výzvami“ jsou míněny např. nabídnutí možnosti vyučit se některé zajímavé a pro uplatnění na trhu práce užitečné profesi, absolvovat kurz snižování agresivity, podrobit se detoxifikaci a léčbě závislosti nebo se účastnit některého z programů založených na poznatcích zážitkové pedagogiky a zahájit tak žádoucí přestavbu své osobnosti.

Pojem zacházení patří mezi základní penologické pojmy. Penologie, která je integrativní vědou využívající hojně zejména poznatků psychologie a pedagogiky, si ho však nehodlá přivlastňovat a výhradně užívat. Já osobně považuji za optimální „zacházet“ ve smyslu uvedené definice také s delikventními dětmi a mladistvými i mimo penologickou (nebo dokonce úzce vymezenou vězeňskou) oblast. Ve všech zemích Evropské unie nastupuje dnes v této oblasti trend, který s předchozí úvahou koresponduje: vytváří se stále košatější soubor nabídek nejrůznějších programů uskutečňovaných v zařízeních rozmanitého typu, a to na škále od „zcela otevřených“ až po „uzavřené“ („geschlossene Unterbringung“). Filozofie tohoto přístupu je zřejmá: Dát mladému, osobnostně ještě nehotovému člověku (i opakovaně) ŠANCI a současně pomocnou ruku k pozitivní změně, a to v zařízeních po celém kontinuu zmiňované škály, tedy i v extrémních případech, kdy (především z bezpečnostních důvodů) je nutno použít institut odnětí svobody a umístit mladistvého do vězení (považuji za užitečné zde pozna-

menat, že např. berlínská věznice pro mladistvé nabízí dnes svým vězňům pestroutou paletu celkem 26 učebních oborů – je příjemnou náhodou, že ze stejného počtu oborů si mohou vybrat i čeští mladiství odsouzení vykonávající svůj trest odnětí svobody ve specializované Věznici Všehrdy!).

Česko si pro rozvíjení výše naznačeného přístupu k delikventním dětem a mladistvým vytvořilo dobré legislativní předpoklady. Zákon číslo 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, je moderní právní norma opírající se o příslušnou teorii a praxi z USA, Kanady a zemí Evropské unie, rovněž tak citlivě respektující česká národní specifika.

Soudnictví ve věcech mládeže vykonávají dnes v České republice specializované soudy pro mládež, postupně personálně vybavované zkušenými soudci vyznačujícími se též psychologickou a pedagogickou erudicí. Významně se v této oblasti angažuje i Probační a mediační služba České republiky, zřízená na základě Zákona č. 257/2000 Sb. Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích připravuje budoucí odborné pracovníky (zejména sociální pracovníky a speciální pedagogy) jak pro působení v Probační a mediační službě, tak také ve Vězeňské službě České republiky, a to hlavně ve studijním oboru Rehabilitační – psychosociální péče o děti, dospělé a staré osoby (s příslušnou specializací vyjádřenou odpovídajícími volitelnými předměty, souvislou déleodobou praxí v zařízeních těchto specifických služeb i volbou tématu diplomové práce). V souboru vyučovaných předmětů je zde dobře zakomponována i penologie, což není zcela běžné na fakultách jiných českých vysokých škol s obdobným humanitním zaměřením. Noví mladí vysokoškolsky vzdělaní odborníci jsou podle mých zkušeností nejlepší zárukou potřebných pozitivních změn v oblasti komplexní péče o děti a mladistvé s riziky poruch chování a osobnosti. Samozřejmě se tyto změny (zvláště v České republice) neobejdou bez štedré finanční podpory státu i privátního sektoru. Fundraising, opatrování finančních prostředků z rozmanitých zdrojů pro tuto bohužel činnost, je proto u nás na pořadu dne. Jak zjišťuji při osobních kontaktech s kolegy z jiných zemí, např. v rámci své činnosti v mezinárodní organizaci Europäisches Forum für angewandte Kriminalpolitik e.V. ([208 Kontakt 1/2007](http://www.europaforum-</p>
</div>
<div data-bbox=)

kriminalpolitik.org), obdobnou situaci lze nalézt ve většině států Evropské unie. Mohu s potěšením konstatovat, že posluchači naší fakulty jsou i v tomto ohledu dobře na své budoucí působení připravováni.

Je tedy již i v České republice důsledně právně založen systém komplexní práce s delikventními dětmi a mladistvými. Pro blízkou i vzdálenější budoucnost je třeba jej dále rozvíjet, zejména rozšiřovat nabídku nejrozmanitějších programů „šitých na míru“ jak jednotlivým skupinám dětí a mladistvých s obdobnými problémy, tak (v rámci těchto programů) především jednotlivcům. Individuální přístup zkušeného odborníka je alfou i omegou účinné pomoci mladému člověku hledajícímu svoji životní cestu.

Abych ilustroval svá tvrzení, předložil jsem posléze posluchačům semináře tři sondy do činnosti příslušných institucí (působících v jihočeském regionu), a to při postupném stoupání na pomyslné škále od „otevřenosti“ (jinými slovy jedná se o tzv. „nízkoprahová zařízení“) směrem k „uzavřenosti“ (text celého referátu bude zveřejněn na již zmíněných internetových stránkách Sozialakademie Haus Silberbach):

1. možnosti řešení drogového problému dítěte nebo mladistvého a jeho rodičů (tento problém často nelze v reálu oddělit od problematiky protiprávního jednání),
2. individuální probační program MENTOR určený pro romského klienta a
3. zacházení s mladistvými obviněnými ve výkonu vazby.

Moje třídení návštěva předjarního Silberbachu může být považována za jistý druh „průzkumu bojem“. Nalezl jsem zde výborné podmínky pro konání konferencí či seminářů, skvělý překladatelský, ubytovací, stravovací i rehabilitační servis. Pro podzim 2007 mi vedoucí akademie přislíbil osobní představení své instituce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Akademické obci naší fakulty doporučuji sledovat celoroční nabídku programů a v souladu s individuálními zájmy na některých z nich aktivně participovat.

Jaroslav Hála
jhala@vez.cbu.justice.cz

MALÁ OSLAVA KLINICKÉHO

PRACOVÍŠTĚ ZSF JU

Krizové centrum pro děti a rodinu začalo vznikat jako projekt spolupráce Jihočeského kraje a Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v květnu roku 2002. Pro činnost Krizového centra pro děti a rodinu bylo nejdůležitější zaštitění tohoto projektu Zdravotně sociální fakultou JU. I to je důvod k malé oslavě.

Krizové centrum pro děti a rodinu slaví první kulaté výročí: 5. let od vzniku.

Zeptali jsme se, s jakými pocity vstupovala do role vedoucí krizového centra PhDr. Libuše Vlášková?

Pocity to byly skutečně smíšené, protože i když jsem kvalifikačně tomuto pracovišti odpovídala, přesto jsem ve skutečnosti podobnou práci nikdy předtím nedělala. Takže jsem nejdřív poznávala celkový chod tohoto zařízení. Zjistila jsem, že k tomu, abychom byli schopni nabídnout kompletní služby, je potřebná přítomnost sociálního pracovníka, psychologů, speciálního pedagoga, terapeuta, stejně tak nutný je právník. A potřební jsou rovněž dobrovolníci a také sponzoři, kteří přispívají k trávení volného času našich klientů.

Jak se rozšiřovala klientela, tak se musel navýšit okruh spolupracovníků, početně nejvíc z okruhu psychologů. Práce psychiatra je u nás důležitá, ale není stěžejní. A za nejdůležitější považuji v první linii sociálního pracovníka, na kterého práce psychologů navazuje.

Počty klientů mají tedy narůstající tendenci?

Přesně tak. Krizové centrum pro děti a rodinu vzniklo proto, aby v Jihočeském kraji – tak jako i v jiných krajích – existovalo zařízení, které dokáže diagnostikovat a terapeuticky pak zajistit pomoc týranému a zneužívanému dítěti. Takováto klientela k nám přichází zhruba ve 40-50 %. Teoreticky jsme svým způsobem určitému stupni psychického týrání, ať v práci nebo doma, vlastně vystaveni všichni. Jde o to, jak to kdo snáší, umí se postavit na svou obranu a jaké podpory se mu dostane.

Rodiče vyhledávají vaše centrum sami, nebo svými spolupracují školy?

Za tu dobu se povedlo, že mnoho škol a výchovných poradců naše centrum vyhledalo nebo nás kontaktují a upozorní na problém svých žáků. Těší mě, že lidský faktor zůstává zacho-

ván, že si všimnou, pokud s nějakým dítětem není něco v pořádku. Jak ze základních, tak ze středních škol, a možná více z venkovských škol než z budějovických.

Klienti přicházejí z celého Jihočeského kraje. Pro to, abychom vstoupili do povědomí veřejnosti, jsme udělali, co jsme mohli. Oslovili jsme školy jak prostřednictvím Krajského úřadu, tak přímo informacemi do škol. Jakmile se koná nějaká akce, snažíme se zviditelnit, rozdáváme letáky. Hodně kontaktů se navázalo i prostřednictvím Zdravotně sociální fakulty JU a také se snažíme oslovit lidi přímo prostřednictvím ordinací lékařů.

Aby o nás věděly všechny instituce, které s rodinami a dětmi přicházejí do styku, a aby tak potencionální klienti dostali informaci, kam se mohou denně bezplatně obrátit o radu a pomoc.

Denně?

Ano, tak to je. Do 18 hodin máme otevřeno každý všední den, pak je možnost volat na krizovou linku. Aby se předešlo nebezpečí zkratových jednání, pokud se někdo potřebuje poradit, pro případ krizí vysloveně zkratového charakteru jsou připraveny jiné instituce v kraji.

Řekněme si ilustrační příběh: Mám problém. Zavolám. Co bude dál?

Náš pracovník vyhodnotí na základě rozhovoru, o čem váš problém je, a domluví schůzku u nás. První schůzka bývá se sociální pracovnící, aby váš případ diagnostikovala a doporučila vám odborníka. Například každý z našich psychologů má jakousi „specializaci“ na určitou oblast. Někdo pracuje s malinkými dětmi, někdo zase s pubescenty, někdy je lepší, když si s děvčetem promluví muž-psycholog, někdy zas naopak děvče komunikuje a pracuje jenom s psychologkou. Vždy se zváží, zda volba odborníka byla správná, jestli jsme pro klienta udělali maximum, jestli by s ním neměl pracovat někdo další.

Většina těch příběhů se odehraje v rozmezí několika návštěv. Někdy opravdu stačí, pokud jde o klasickou akutní krizi, že ji jedním zásahem zpacifikujeme. Někdy se ukáže, že je i nadále potřeba intervence. Dali jsme si hranici deseti sezení jako maxima, po nich zvažujeme, zda je třeba nějaká podpůrná pomoc, anebo jestli se jeden problém vyřeší a objeví se jiný. On totiž někdy problém, který propukl u dítěte v 17 letech, mohl vzniknout třeba už v mateřské školce na základě úplně jiného problému.

Mohla to způsobit například neřešená krize z další oblasti našich nejčastějších zásahů, a to je znovu navázání vztahů v rozvedených rodinách. Může to být na vyžádání soudu nebo na doporučení orgánu péče o dítě, kdy my se snažíme narovnat vztahy mezi dětmi a rodiči ve chvílích, kdy rodina je před rozvodem, v rozvodu nebo po rozvodu. Někdy lidé nejsou schopni mezi sebou jakkoli komunikovat, a to bývá pro dítě perspektivně velmi špatné.

A ilustrační příklady?

Potěší mě telefonní hovor s maminkou a „velký“ problém, ve kterém figurují „jeho děti, její děti a jejich děti“, a ten dlouhý hovor nakonec skončí tak, že maminka nejen získá optimismus, ale najdeme společně řešení, probereme pro i proti, rozebereme situaci - a je vyřešeno. Někdy postačí jeden telefonát, dotýčný shledne problém z jiného úhlu a vidí ho snadněji řešitelný.

Velké plus práce v KC je, že nemáme omezení věkové, pracujeme s rodinou, ať má pětileté či třicetileté dítě, rodičům může být šedesát a možná to naopak mohou být právě oni, kdo potřebují dodat sebedůvěru a pomoc s problémy s dětmi zase úplně jiného charakteru.

Nelehké úkoly, zdá se. Pociťujete po jejich vyřešení nějaké zpětné vazby, vděčnost, poděkování?

Zpětná vazba, vzhledem k tomu, že všechno je anonymní, je velmi malá. Během let existence Krizového centra pro děti a rodinu jsem došla k přesvědčení, že zátěž z té práce je tak obrovská a odezva tak nepatrná, že opravdu se málokdy stane, aby někdo z klientů třeba do telefonu řekl: vy jste mi tak pomohli, to se mi ulevilo, děkuji. V krizi asi nejsme schopni projevů vděčnosti, a pokud ji překonáme, rádi na ni rychle zapomeneme.

Je to tedy zřejmě značná zátěž pro vaše pracovníky. Jakým způsobem se sami chráníte před depresemi, profesním vyhořením nebo jak si vůbec zabezpečujete další síly, abyste mohli nadále pomáhat?

Kolektiv našeho centra je poměrně mladý, jsou to lidé kolem 30 let, všichni vysokoškolsky vzdělaní, všichni optimisticky naladěni, protože mají pocit, že konají záslužnou a dobrou činnost. Přesto často připomínám, že by si měli včas vybírat dovolenou, relaxovat o víkendu, chci, abychom si při supervizích pravidelně vyříkali veškeré pocity a nesrovnalosti pracovní či osobní v kolektivu otevřeně. Pokud pracujete

s malými dětmi, někdy se neubráníte emotivně navázat na daný případ, a to může být velká zátěž. Snažíme se využít veškerých šancí na další vzdělávání, aby se umožnilo nejen získávání dalších zkušeností, ale i navázání nových kontaktů, ověření si svých zkušeností i přínosu toho, že na chvíli opustíme naše pracoviště a přijdeme do styku s jinými sférami problematiky.

Osobně si myslím, že by lidé v podobných zařízeních měli zůstat tak šest sedm let, a potom by snad povinně měli profesně přejít na jiné místo nebo pracovat na menší úvazek. Právě proto, aby je to nezahltlo. Jak já říkám: aby se nemuselo zřizovat krizové centrum pro pracovníky krizového centra.

A co pohled zpět? Umíme už lépe využívat služeb sociální sféry a kvalita těchto pracovišť je dobrá?

Celkové skóre je určité lepší na obou stranách. I když pořád je ještě mnoho klientů, kteří by chtěli být raději neviditelní, než by přišli žádat o odbornou pomoc v případě rodinných krizí. Tohle dilemma v situaci bolavého zubu a zubaře neřešíme.

Těší mě spolupráce s Jihočeskou univerzitou, jsme klinické pracoviště Zdravotně sociální fakulty, takže její studenti mají šanci vidět, jak klientela nás potřebuje, jak s ní pracujeme, jak vypadá místnost, kde je jednocestné zrcadlo. Ráda bych poděkovala i Krajskému úřadu, sociálnímu odboru, který je nám nakloněn a ví, že činnost, kterou vyvíjíme, je důležitá.

Krizové centrum uspořádalo dne 30. 5. 2007 ke svému výročí kytarový koncert v Solnici. Děkuje všem, kteří přišli a oslavili s námi toto

jubiläum.

Libuše Vlášková a Martina Ramešová
vlaskova@dittekrizi.cz

BIOETIKA II

Dne 25.5.2007 se na Zdravotně sociální fakultě JU v Českých Budějovicích (budova „Uran“, ul. Boreckého 27) konala konference s názvem "Bioetika II".

Jednání, které pak pokračovalo přednáškami, zahájil děkan fakulty prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc.. S příspěvky vystoupili: J. Dolista, Preimplantační a prenatální diagnostika; O. Doskočil, Respekt k autonomnímu rozhodnutí pacienta motivovaného náboženským přesvědčením (problematika Svědků Jehovových); M. Sapík, Etika v bioetice a její filozofická dimenze; J. Šimek, Lidská důstojnost v současné etice zdravotní péče; F. Zölzer, End - of - Life - issues in cross - cultural perspectives; P. Adamová, Eutanazie; D. Roučková, Bioetika a její antropologický aspekt.

Po jednotlivých přednáškách navazovaly diskuze, které se týkaly i dalších souvisejících témat. Konference splnila předpoklady pro úspěšné hodnocení.

Josef Dolista
dolista@zsf.jcu.cz